

Posudek diplomové práce

Martina KRATOCHVÍLOVÁ, Běloruská lidová republika, Praha, FSV, 2009. Stran 146.

Autorka si zvolila téma z běloruských dějin počátku 20. století, které nebylo přes svou důležitost v českém prostředí zkoumáno. Ve třech knižně vydaných přehledech běloruských dějin jsou události roku 1918 podány vesměs v daleko stručnější podobě a samozřejmě daleko stručnějším způsobem.

Oceňuji snahu autorky co nejpctivěji se vypořádat s heuristikou, k čemuž zčásti přispěl i její pobyt v Bělorusku. Určitým problémem se stalo v další fázi vyhodnocení velkého masivu pramenů i odborných zpracování, o které se autorka pokusila v úvodní části práce, zvláště při chronologickém členění a hodnocení starší odborné literatury (s. 20-21).

Pokud jde o věci formální, vhodnější by bylo asi přece jen převzetí autentické zkratky BNR pro zkoumaný územně-politický útvar, aspoň mé generaci se zkratka BLR nadále asociuje s někdejší státní podobou lidového Bulharska. Lze ostatně pozorovat určité váhání a nejednoznačnost rozhodování autorky v případě překládání termínů „narodny“ a „nacionalny“ do češtiny. Jisté problémy byly spojeny i s transkripcí jmen. Osobně bych upřednostnil přepisy příjmení typu „Harecki“, „Lastouski“ před zčeštěnou podobou „Harecký“, „Lastovský“ apod. Transkripci jmen činitelů ukrajinského nebo ruského původu by bylo lépe provést podle zásad těchto jazyků, a ne v běloruské podobě. To se týká rovněž institucí: jestliže Oblastní výkonný výbor sovětů byl institucí namířenou proti běloruské státnosti, bylo by šťastnější použít pro něj ruské, nikoli odlišné běloruské zkratky (s. 42).

Nechci však setrvat u drobných kritických připomínek, protože z jiných ohledů zaslouží autorčino úsilí uznání. Práce je logicky rozvržena, oprávněně je zařazen výklad o časově předcházejícím období (zejména léta 1915-1917). Oceňuji snahu autorky jít více do hloubky při zkoumání dokladů o činnosti státního aparátu, samosprávných a jiných provinčních orgánů i soudů na běloruském území. Zcela správně upozorňuje autorka v závěru práce na dočasné zisky v oblasti kultury a školství, kterých neuznaná běloruská vláda během osmi měsíců existence dokázala dosáhnout. Pozoruhodná byla také autorčina snaha opřít se při hledání odpovědi na základní otázku po reálnosti běloruské státnosti mj. o obecnější literaturu zkoumající povahu a projevy státu jako takového.

Nepochybně bude možno v případě běloruské „polostátnosti“ z r. 1918 dosažené výsledky dále rozšířit a upřesnit, mj. na základě hlubší komparace s okolními státy, které šly v r. 1918 podobnou cestou (zejména s Litvou a Ukrajinou). Základní autorčiny závěry se mi však zdají

být relevantní a odpovídající tehdejší realitě. V případě, že by autorka chtěla v práci na tématu pokračovat, stálo by asi za pokus věnovat se podrobněji např. otázkám finančních zdrojů a možnosti běloruských státních orgánů. Asi by také stálo za pokus porovnat výsledná zjištění s tím, jaká byla praxe státních orgánů sovětského Běloruska v prvním, přerušném období jeho existence v letech 1919 a 1920. Jistě by se ukázalo, že řada projevů „polostátností“ se zde objevila v značně analogické podobě, byť v jiných geopolitických a ideologických souvislostech.

V textu zůstaly drobné formulační nedostatky převzaté asi na základě použité literatury (s. 70: posledního premiéra císařského Německa by bylo vhodnější označovat spíše než „Baden“ jménem Max, princ bádenský a na s. 65: v r. 1918 není adekvátní použití místního jména Kaliningrad). Vyskytují se stylistické problémy, občas se objeví problematická tvrzení (s. 60: v r. 1918 rozhodně v Kyjevě ještě nefungovala rozhlasová stanice). Přesto klady práce převažují nad těmito nedostatky. Mohu ji doporučit k obhajobě a vzhledem k velkému úsilí autorky v oblasti heuristiky a s ohledem na náročnost tématu doporučuji hodnocení známkou „velmi dobře“.

V Praze 30. ledna 2009

Dr. Bohdan Zilynskyj